

Här avgörs vid de fortsatta diskussionerna det definitiva utseendet av försvarets kostnadsram

Departementschefen föreslår för nästa budgetår en utgiftsram för det militära försvaret som i fasta priser i stort sett blir densamma som innevarande års utgiftsnivå.

Årets budget medför radikal omplanering

Försvarensministeren angav i 1966 års statsverksproposition att de flesta försvarsbeslut som gällt sedan 1938 hade givit ökad stadga åt planeringen av verksamheten inom det militära försvaret. Budgetförslaget för 1966/67, som är det fjärde och sista budgetåret i den fyraårsperiod som omfattas av 1963 års försvarsbeslut, hade utarbetats enligt riktlinjerna i detta beslut och svarar mot den av 1964 års riksdag fastställda målsättningen för krigsmakten. Innevarande års utgiftsram minskades dock — med hänsyn till det ansträngda samhällsekonomiska läget — med 350 milj kr. Den fortsatta planeringen borde enligt departementschefen ske enligt de principer som beslutats av 1963 års riksdag.

För 1967/68 angav departementschefen en ram för flygvapnet på 1.726 milj kr, vilket innebär en uppräknings utveckling med ca 2,2 proc. För följande budgetår angavs att en årlig ökning skulle göras, som i stort sett motsvarar den utvecklingsprocent som i n tillämpats.

ÖB:s YTTRANDE

Överbefälhavaren anger, i sitt yttrande över myndigheternas anslagsframställningar för 1967/68, flygvapnets ram för detta budgetår till 1.914,3 milj kr. Här till kommer 14,6 milj kr i tillfälliga överföringar och 21 milj kr för uppräknings till löneläget sedan halvåret 1966, varför totalt avsågs 1.949,9 milj kr för 1967/68. Rörande utvecklingen i stort anförde ÖB bl a att försvarseffekten utvärderades jämfört med 1963 års försvarsbeslut genom att det fastslagna principbeslutet inte fullföljdes. Möjligheterna att för framtiden lösa de uppgifter som 1964 års målsättning angav skulle allvarligt begränsas. ÖB:s förslag för 1967/68 innebär att 1.010 milj kr mer skulle få förbrukas detta budgetår än vad som får

förbrukas innevarande budgetår. Ökningen skulle innebära:

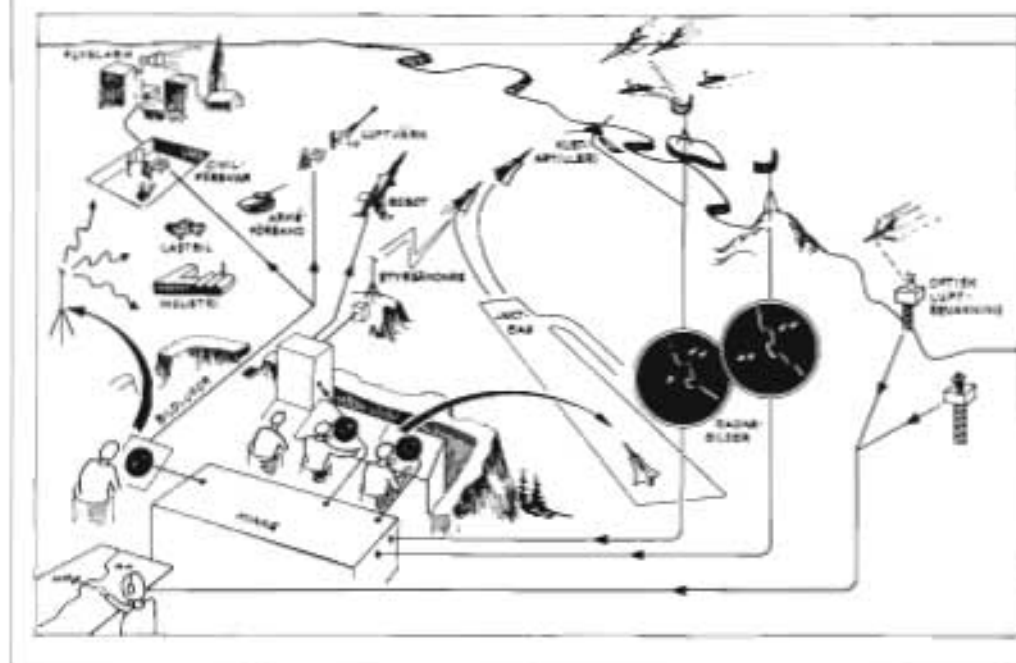
- 1) en återgång till 1966/67 års anslagsnivå med 350 milj kr,
- 2) kompensations för pris- och lönesreguleringar med 430 milj kr,
- 3) ökning med hänsyn till teknisk utveckling med 130 milj kr,
- 4) återupptagande av uppskjutna materielanskaffningar med 100 milj kr för att nå upp till nivån "3600" enligt det principbeslut som fattades av 1963 års riksdag.

□ Ordföranden i 1965 års försvarsutredning har i skrivelse den 15 december 1966 anmält att utredningen inte kan lämna något förslag i sådan tid att det kan ligga till grund för beslut vid 1967 års riksdag angående försvarskostnaderna för budgetåren 1967/68. Försvarsutredningens ordförande har kommit till den slutsatsen att det bör uppdragas åt ÖB att utföra ytterligare utredning efter nya direktiv beträffande såväl kostnadsramen för det militära försvaret som den allmänna inriktningen och sammansättningen av krigsmakten.

INTRÄDDA FÖRÄNDRINGAR

Anledningen här till anges vara att sådana förändringar i de allmänna förutsättningarna — såväl beträffande den internationella situationen som i våra egna ekonomiska möjligheter — minner intryck, att den av ÖB utförda utredningen "ÖB 65" nu inte anses ge erforderligt underlag för ett långsiktigt beslut.

För budgetåret 1967/68 föreslås därför, med utgångspunkt från att försvarskostnaderna i fasta priser räknat skall i stort vara de samma som under innevarande budgetår, en utgiftsram för det militära försvaret som i pris- och löneläge maj 1966 anges till 4.600 milj kr. Beräkningsutfallet inom utgiftsramen inklu-

tecknare: leif kander

Stridsystemets utbyggnad till Strid 60-standard tvingas avbrytas och redan inköpt utrustning kommer ej att kunna utnyttjas. Den kraftigt reducerade anslagsramen kommer att för flygvapnets del omöjliggöra en direkt fortsättning på nuvarande planering.

sive pris- och lönestegringar beräknas till 4 959 milj. kr. Härutöver tillkommer 36,5 milj. kr för beredskapsstyrka för FN-tjänst, flytning av 11 och Ingt. m. m. Utöver den angivna summan för militära ändamål kommer anslag till flygrekniska försöksanstalten och försvarets fabriksfond med 43,2 milj. kr. Försvarsutgifter uppgår således till totalt 5 038,7 milj. kr. Föreslagna utgifter fördelas med 4 912,1 milj. kr. på driftbudgeten och 126,6 milj. kr. på kapitalbudgeten.

EJ FULL KOMPENSATION

Vid beräkning av kostnadsramen för 1967/68 har departementschefen inte räknat upp beloppet med hänsyn till teknisk utveckling, för vilket ändamål OB beräknas en ökning med 130 milj. kr. Då departementschefen anger att den fortsatta planeringen för det militära försvaret bör ske med utgångspunkt från de utgiftsramar som han angert för nästa budgetår uppräknade till kostnadsläget maj 1967, avses ej heller i fortsättningen särskild uppräknade för teknisk utveckling. Ej heller skall enligt departementschefens förslag full kompensation erhållas för inträffade lönestegringar, då dessa skall reduceras med 2,5 proc. innan de uttrycks i försvarsindex.

Departementschefen anger för budgetåret 1967/68 följande utgiftsramar för försvarsgrenarna (avrundade belopp i milj/kr):

armén	1.485
marinen	672
flygvapnet	1.673
gemensamma ändamål	787

□ Hjärtill kommer kompensation för beräknade pris- och lönestegringar under driftbudgeten med 340 milj. kr.

Anslagsmodellens fördelning på försvarsgrenarna m. fl. ändamål samt förändringar i förhållande till innevarande års rikstatslag framgår av tabellen

Ändamål	Belopp (mkr)		*) Andel proc.	
	1967/68	Förändr.	1967/68	Förändr.
Armén	1.485,0	+ 11,5	32,1	+ 0,4
Marinen	672,0	+ 20,5	14,6	+ 0,5
Flygvapnet	1.672,7	- 17,3	36,2	- 0,2
Gemensamt	787,3	- 36,7	17,1	- 0,7
Prisregleringsanslag m. m.	419,7	+ 245,8		
Summa	5.038,7	+ 223,8	100	-

*) Prisregleringsanslag mm. ej inräknat. *) Kostnaderna för Muskövarvet inräknade.

NYTT ANSLAG

Medel för prisregleringsanslag avseende driftbudgeten har tidigare i statsverkspropositionen endast beräknats för kostnadsökningar under reservationsanslag. Det är enligt departementschefens mening önskvärdt att den faktiska medelförbrukningen stämmer överens med den utgiftsram som tas upp i rikstaten. Det föreslås därför att ett nytt anslag avsatt att täcka den beräknade medelbelastningen på förslagsanslag förs upp på rikstaten samt att detta nya anslag och det nuvarande prisregleringsanslaget beräknas med hänsyn till kostnadsutvecklingen under de senaste åren.

Investeringsanslagen avses däremot alljämt kompenseras i efterhand för prisstegringar. Detta innebär att sådana prisstegringar för nästa budgetår kompenseras med investeringsanslagen under budgetåret 1969/70.

Följande tabell anger det militära försvarets andel i procent av brutonationalprodukten respektive budgetår.

58/59	60/61	62/63	64/65	66/67	67/68
4,5	4,3	4,1	4,1	3,8	3,7

*) Hänsyn tagen till begränsningen av medelförbrukningen med 350 milj. kr.

OMPLANERING

Departementschefen anger att det står klart, att försvarskostnaderna inte kan tillåtas stiga i samma takt som hittills. Men hänsyn till den ogynnsamma kostnadsutvecklingen för kvalificerade vapensystem torde det bli nödvändigt med begränsningar i den nuvarande organisationen, framför allt där sådana system är helt avgörande för denna storlek. Som följd av den reducerade utgiftsramen för 1967/68 anges en viss omplanering bli nödvändig.

Kostökningarna för flygvapnets del — om den av departementschefen i propositionen angivna ramen bibehålls — visar att ett total omplanering blir nödvändig. Genom långsiktiga planering och sträng ramhushållning har flygvapnets kvantitet och kvalitet hittills utvecklats

inom sinsemellan balanserade system på såväl flyg-, bas- som stridsidan. Den kraftigt reducerade ramen, som för kommande sjuårsperiod innebär en minskning av medelstillehållningen till flygvapnet med ca 20 proc eller ca 2.900 milj kr, omöjliggör en direkt fortsättning på nuvarande planering.

● Departementschefen anser att det torde vara ofrånkomligt att för flygvapnets del minst två flottiljer läggs ned.

8 DIVISIONER BORT I ÅR

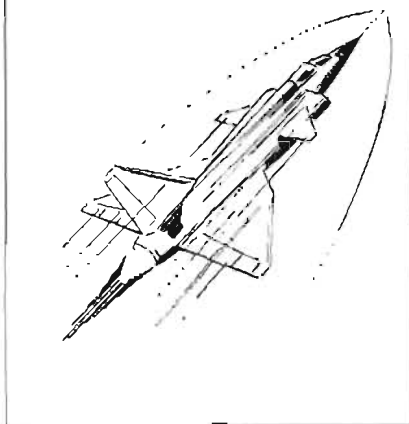
Viggen i attackversion beräknas börja levereras 1971. Hittillsvarande planering har avsett en anskaffning av sammanlagt ca 700 flygplan Viggen i attack-, jakt- och spaningsversion fram till 1980-talets mitt. En minskning till ca 400 flygplan skulle bli nödvändig i den nu föreslagna ramen. Antalet divisioner med krigsflygplan skulle enligt tidigare planer minskat med 16 proc. Den nya lägre ramen kräver en minskning med ca 50 proc. För att medel i så stor utsträckning som möjligt skall kunna avses för vapensystemen, krävs en snabb återgång till den slutliga fredsorganisationen som blir möjlig med flygplan Viggen. Verksamheten beräknas således nedläggas vid åtta divisioner med tillhörande baskompanier redan under 1967 och slutorganisationen nås 1969. Fyra flottiljer — jämfört med i propositionen angivna "minst två flottiljer" — bör då vara nedlagda 1970. Krigsorganisationen påverkas automatiskt i samma omfattning som fredsorganisationen.

● För att hålla nere underhållskostnaderna beräknas äldre flygplan utnyttjas, varvid över 80 flygplan Draken kommer att få ställas "i malpåse", då de inte kan intymmas i organisationen.

● Stridsystemets utbyggnad till Strid 60-standard avbryts, varvid redan inköpt utrustning delvis inte kan utnyttjas.

● Flygbasutbyggnaden avbryts. Mer än en tredjedel av baserna kommer inte att kunna bemannas.

Fbrata 37-an är i luften. Premärliggingen ägde rum den 8 februari. — Viggen var ursprungligen beställd i 700—800 ex. Den nu föreslagna anslagsramen medför dock en halvering av beställningen. Andra orsaker gör att lämpligheten av ett fullföljande av system Viggen anses av flygvapenchefen ej längre klar.

VAPENBRISTER

Chefen för flygvapnet har till överbefälhavaren anmält att resultatet på sikt blir en organisation med relativt kvalificerade vapenbärare men med otillräckliga ledningsresurser och allvariga brister vad gäller vapen. En balanserad systemavvägning kan således inte längre åstadkommas i denna låga kostnadsram med Viggen ingående i organisationen.

● Chefen för flygvapnet har anmält till ÖB att med den enligt propositionen krympta kostnadsramen för flygvapnet är lämpligheten av ett fullföljande av system Viggen ej längre klar.

En redovisning av personalläget visar att en inte obetydlig vakansfyllnad skett. Således har antalet anställda vid flygvapnet ökat med ca 300 tjänstemän under tiden 1/10 1965—1/10 1966. Härigenom ökar också kostnaderna under avlöningsanslagen. Nya personalbehov måste i första hand tillgodoses genom om-disposition av befintliga tjänster i samband med rationalisering av verksamheten.

Totalt har för hela försvaret anmälts behov av grundutbildning av 50.745 värnpliktiga. Departementschefen be-

gränsar detta antal till högst 50.000 värnpliktiga. Överväganden pågår om att nästa budgetår minska antalet värnpliktiga som genomgår repetitionsutbildning. Under flygvapnets anslag synes medel för föreslagna repetitionsutbildning icke ha beräknats i upptagna belopp.

BÄTTRE FÖRMÄNER

Översyn pågår av värnpliktsförmånerna. Departementschefen har redan räknat in medel i ramarna för att förbättra förmånerna i form av höjda penningbidrag, premier, uttryckningsbidrag och familjebidrag.

I avvaktan på särskild proposition i mars har bla anslagen till anskaffning av flygmateriel och drift och underhåll av flygmateriel samt avlöningar till värnpliktiga, mathållning, beklädning och övningar upptagits med beräknade belopp. De senare anslagen kommer att anpassas till beräknat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga varvid möjliga besparingar kommer materielanslagen till godo.

● Också investeringsanslagen har tagits upp med beräknade belopp. För flygvapnet har beräknats endast drygt 4 milj kr, vilket sammanhänger med att hittills outnyttjade reservationer under kapitalbudgeten kommer att tas i anspråk. Då statsmakterna avser fastställa en utgiftsram för försvaret innebär detta att under driftbudgeten måste göras en reservationsmedelsökning med ett lika stort belopp som minskningen av reservationsmedel under kapitalbudgeten. Härav följer att en motsvarande begränsning sker av det disponibla beloppet för anskaffning av materiel.

BYGGEN AVBRYTS

Departementschefen anger att då utgiftsnivån för nästa budgetår blir lägre än den nivå efter vilken man har planerat, kan detta bli en medföra att byggnadsprojekt kan komma att avbrytas, varvid kostnaderna för nästa budgetår bör belasta försvarets kostnadsram. ■

F O

Utbyggnaden av våra flygbaser tvings i detta läge att avbrytas. Örygt en tredjedel av baserna bedöms i dagsläget ej kunna bemannas. Sårbarheten ökar. Dessutom beräknas redan under innevarande år bli nödvändigt med nedläggning av verksamheten vid åtta divisioner.

tecknare: Yngve Svalander